

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiu la expeditura foiei pe afară la c. r. poste cu bani gaț'a prin scrisori francate, adresate către expeditura. Prețului prenumeratiunii pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pe un anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prime și țieri străine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se plătesc pentru întâia oră cu 7 cr. sirulu, pentru a doua oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 97. ANULU XIX.

Săbiu, în 5/17 Decembre 1871.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

Cu începutulu anului 1872, se deschide prin această prenumeratiune nouă la această foia.

„Telegrafulu Romanu“, va estă că și până acum de două ori pe săptămână Joi și Duminică. — Prețulu abonamentulu pe anulu întregu e :

Pentru Săbiu 7 fl. pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru și Monarhia austro-ungară pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani și străinatate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu întârziă cu trimiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rugăm a se scrie curatu, și în locu de epistole de prenumeratiune recomandăm on. publ. avisurile postale, (Posta-Utalyany. — Post-Anweisung.) că împreunate cu spese mai puțină și că mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeratiune la

Editor'a „Telegrafulu Romanu“ în Săbiu.

Dela Brasiov și din alte părți ni vin rapoarte despre serbarea zilei onomastice a Escel. Scl. Présantitulu Arhiepiscopu și Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a.

Articuli anonimi.

VI. Situatia românilor, depinsă și în documentulu citatu în articolulu premergatoriu, a fostu foarte fatală pentru români. Dară și mai fatală a fostu ceea ce s'a fostu urmatu din partea comitetulu din Blasiu, și ceea ce nu avu altu rezultat decâtă intervenirea guvernulu. Unu decretu guvernialu din 2 Novembre 1866 este îndreptatu către Metropolitii ambelor confesiuni. În decretu se espune că i-a venit (guvernulu) la cunoștință, că există unu comitetu în Blasiu, sub presiunea canoniculu Fekete, avendu de secretariu pe repositulu Dr. Bobu, cu scopu de a adună colecte de bani și subscripțiuni în afaceri naționale, deci oprindu strinsu comitetulu, trage pe Metropolitii la răspundere pentru aducerea lui în viață.

Nu va prinde mirarea pro nimene cu mintea întreagă, deca unu guvern în temporii asiă miscate, cum erau acele, nu sta indiferent față cu orice întreprindere mai mare, de natura politică; cu toate că eschide nu potemu nici supositiunea, că contrarii intereselor noastre „seculari“, după cum i numesc „politicii“ nostri, se puteau folosi anume și fără de a găsi ce-va periculosu în crearea menționatulu comitetu, de netactulu comitetulu și a celor ce l'au ocrotit și potora face, precum și facura, capitalu politicu, prin care să paralizeze chiaru și acțiuni legale politice, cari aru fi fostu de lipsă să se facă din partea românilor.

Metropolitulu din Săbiu nu știă nimic'a de toate câte se întâmplaseră în Blasiu, prin urmare nici vre-o răspundabilitate nu potu să ia asupra-si; dară nici că se putea acuză pe sine în hatărulu unora oameni fără de nici o pricepere, cari lucrau

totu cându nu trebuia și ce nu trebuia. Și asiă a răspunsu guvernulu că, afară de vre-o doi trei protopresbiteri sedusi, cei de confesiunea gr. or. nu participara la lucrările acestui comitetu.

Metropolitulu din Săbiu, în procederea-i corectă și față cu caus'a națională și cu guvernulu nu se clatină de locu, nici lasă a se seduce de vocile amenințatoriie emanate din utopiile cătoru-va cu creșii inferbentati. Elu a știut și cu ocaziunea această să oprețuiescă situațiunea întreagă și lips'a ei de unu radim poternicu de legalitate, și asiă precum a răspunsu guvernulu în anulu precedent, cându dela Blasiu se denunciase prin nr. 75 alu „Concordiei“ planulu totu acolo intenționatu: de a se țiené unu congresu, fără de concessiune mai înaltă, în o formă, carea să compromita preambii Metropolitii, — că fără de concessiunea mai înaltă nu afla de consultu a se țiené unu congresu, arată și acum că la întreprindere copilarăscă partea cea matoră a națiunii nu ia parte și asiă consecinț'a eră să fie, că guvernulu toate asurintățile aceste să nu le ascrie națiunii.

Cătu abusu s'a facutu înse cu procederea această a veneratulu prelatu ne arata colonele „Gazetei Tr.“ și a „Concordiei“ din anii acei-a*) până cându inca „Tel. Rom.“ inca nu începuse defensiv'a cu nr. 87 alu seu.

Considerându procederea înscenată cu comitetulu și cu suplic'a de carea amintiserăm inca mai înainte vomu, și va află ori-cine, că două împregiurări urmăza mai departe acum că nise triste consecințe din cele ce s'au petrecutu în țier'a noastră între români, și adică: caus'a națională înceta de a mai stă pre terenulu ei de mai înainte și devine o causă simplă petitiunaria; mai departe o parte mare de români se retragu cu totulu din aren'a publică și facu locu neromânilor să represinte ei poporul, se întielege și pre celu românesc, în diet'a din Pest'a. Cu toate aceste o parte alese deputati și acesti'a și ocupara locurile lor în diet'a numită. Dară acesti deputati erau oameni cei mai de viațatu pre lume. Pentru că „Gazet'a Transilvaniei“, carea în 12 nr. ai sei din anulu 1866 îndemnase la alegerile la diet'a din Pest'a, începù mai târdu a suflă din toate puterile în trambiti'a passivității și cu dens'a totu aseclii ei. Procedur'a această a produsu confusiune mare și pentru aceea, pentru că ea apelă totu la simțimintele cele în adeveru vatemate ale românilor; detragea înse din vederea lor ceea ce pretindea mintea sanatoasă, și asiă în urm'a schimbărilor celor mari politice fu lucru usioru, că să asse pre multu cari să erăda, că și dens'a, că prestă noptelera ne potemu înturnă la ceea ce fusese mai înainte. Deputatii români, lasă că erau din trăsii și de acei'a, cari nu cuprindeau de locu pusețiunea lor, erau privati de spriginulu moralu alu poporulu român și alu unei părți însemnate a pressei lui, și de alta parte chiamati de a luptă cu o majoritate neînvincibile în diet'a ungară și că să fie corôn'a rețeloru perfectă erău desconsiderati din causele mai sus arătate nu numai de acea majoritate dietală, ci și de o parte a deputatilor români din Ungari'a, cari asemenea se vede că nu puteau cuprinde situațiunea de atunci a imperiulu austro-ungar.

Diet'a Ungariiei se redeschide în Novembre a acelu anu prin unu rescriptu, în carele se dice, că scopulu finalu și nestramutabile alu desbateriloru reincepte remane precum s'a disu în cuventulu de tron: regularea referinței intro părțile singuraticale ale monarhiei și restatorirea stărei autonomice a Ungariiei. Amintescă de evenimentele resbolice și despre încheierea păcii cu Prussi'a și arata că este necesitate imperativă de a grabi cu regularea afa-

*) Si „Gaz. Trans.“ din anulu acest'a nr. epistole anonime.

ceriloru interne. Vățera amânarea dielei cu atâtă mai verlosu, cu câtă se eră elaboratu în un'a din comisiunile dietali unu proiectu, carele cuprinde lucruri în sine, căroru regela le-au fostu exprimată recunoșcerea din parte-si, fiindu că ele suntu punctulu de manecare către realizarea unei împăcări, carea contine în sine asigurarea existinței monarhiei. În acei'a-si rescriptu se promite și denumirea unui ministeriu răspundabilu.

Cu privire la acestu rescriptu în un'a din ședințele cele mai de aproape Deak face propunerea de cuprinsulu urmatoriu :

„Sarcin'a apăsătoare, causată prin suspendarea nelegală a constituției, nu s'au delaturatu inca nici prin prea înaltulu rescriptu. În adresele noastre, cari le-amu asternutu Maj. Sele despre continuitatea de dreptu, nu amu staruitu numai la aceea, că să se recunoșcă drepturile noastre constituționale, ci ne-amu rogatu și amu staruitu cu deosebire pentru aceea că numai dacău să se restituie și să se execute constituțiunea noastră și legile noastre în deplin'a loră valóre, și că în modulu acest'a să pasișcă continuitatea de dreptu și în faptă și aievea în viață. Numai împregiurarea această singură aru fi în stare, a dá prin realizare viața recunoșcerei principale a drepturiloru noastre, promisiunii și speranțelor, a risipi grigile noastre și a împacă națiunea. Insa în prea înaltulu rescriptu regescu nu se afla această. De ore-ce insa dorințele noastre cele drepte inca nici acum nu s'au realizatu, asiă facu propunerea :

„Că să ne adresăm într'o adresă nouă către Maj. Sea, în carea adresă pre baa'a adreselorui dinainte și cu provocare la argumentele cele drepte, desfășurate în acele cu precizie, să ne rugăm și să staruim pentru restituirea câtă mai curendă a constituțieiu noastre; să ne rogăm și să staruim pentru continuitatea de dreptu deplină și faptică; să ne rogăm și să staruim pentru toate, pentru câte ne-amu rogatu și amu staruitu în adresele noastre de mai înainte. Prea înaltulu rescriptu regescu amintescă și proiectulu, care s'au elaboratu, de 15 membrii, cu privința la relațiunile, ce se nascu din interesulu comunu, și face la operatulu acest'a unele observatiuni.

„De ore-ce cas'a (diet'a) nu pôte intră în consultarea acestor observatiuni, cu află de bine, a exprime în adres'a noastră : Diet'a au alesu dejă în 1 Martiu a. c. din midloculu seu o comisiune statătoare din 67 membri spre scopulu acelu, că să elaboreze unu proiectu despre determinarea și modulu pertractării relațiiloru acelor'a, cari atingu în genere Ungari'a și cele-lalte țieri, ce stau sub imperiulu monarhului comunu.

Comisiunea nu au adosu inca propunerea sea, cas'a ablegatiloru va luă dără în consideratiune observatiunile, cari se afla în rescriptulu regescu, pre lângă pertractarea propunerii comisiunii amintite. Dreptu aceea află de lipsă, că decisiunea casei declarată și în adresele de până acum, în urm'a cărei'a fu însărcinată comisiunea astătoțore din 67 membri cu elaborarea unu proiectu, să se realizeze în întreg'a și valóre. Pentru aceea comisiunea această să continue câtă mai curendu activitatea sea întreruptă prin amânarea dielei.“

Deci în ședința din 29 Nov. cal. v. se ș cetesce unu proiectu de răspunsu din partea dietale de cuprinsulu urmatoriu :

Rescriptulu din urma nu pôte înlată temerile, pre lângă toate promisiunile ce le cuprinde, pentru

26 Septembrie 1860. Eparchia noastră din Ardeal au și ținut sinodu și au tractat obiectul înființării Metropolei și au adresat către domnii senatori multă mîrire, ear către Majestate nouă reprezentatiune. Vedeți actele sinodului Bisericii noastre din a. 1860. Eparchia Bucovinei nici pînă în ziua de astăzi n'au ținut sinodu, căci Episcopul Hachman umbra nici eai anticanonice. — La an. 1861 au existat o brosiura despre dorințele clerului din Bucovina în privința organizării canonice a acestei Eparchii și a referinței ei ierarhice în organismul Bisericii ortodoxe din statele Austriei, la care am compus și publicat contrapărerea mea într-o brosiura intitulată Antorismos, seu deslucire comparativa, care s'au impugnat prin ore-carii din clerul bucovinenu, dară acest'a au esperiatu din partea opiniei publice a Bucovinei, contrareflectatiuni publicate în „Telegrafulu Român“ din acela anu.

A b r u d u în 26/14 Novembre 1871.

Frati români! Tient'a tuturor științelor este cunoșterea adevărului, pentru ca adevărul este calea spre dreptu, iera dreptulu este pedestalulu tuturor fericirilor — fericirea generală înse este scopulu vietiei omenesci. —

De acestea idei petrunsu m'au determinatu la compunerea catalogului meu alfabeticu a tuturor juristilor români din Austro-Ungaria pentru ca prin acela am doritu a da inteligenței române o carte din care să pōta vedea pînă la ce numeru am ajunsu în tempulu presentu cu operatori de dreptu, și în ce grado dorim a cunoște adevărulu! — Mai departe am doritu a face lomei civilizate cunoscutu, ca noi români, carii abea numai dela 1848 încōce am ajunsu a potea mai liberu sa ne ocupăm de știința și de cunoșterea adevărului nu stăm asiă de reu precum iau placatu englesului Blohme a ne descrie, dicându ca nu avem 10 juristi în totu senulu națiunii noastre. —

Și cîndu am sloboditu apelulu meu către juristii români — publicatu în toate diurnalele române — bănsu în cele magiare — me mîngaiam cu speranța ca voiți fi spriginitu de toti juristii români fără osebire de cutare colōre ori sentimentu politicu. — Catalogulu meu, precum nici eu că oficialu, nu are nemic'a cu politia, acel'a nu este nici activistu nici passivistu — deca voiți sa traiescu cu epitele moderne — acum'a între unele și altele diurnale române — ci este mai înainte de toate o carte statistica curatu româna și pentru folosulu unui scopu român! —

Că atare cutediasem a priori a contă la spriginulu caldurosu a tuturor românilor juristi, — carii sum convinsu fără de osebire le place a se lupta pentru adevăr și dreptate întocm'a că Horatii și Curatii pentru invingerea patriei lor; — dară dorere, pînă cu datulu de astăzi forțe pucini și din prea rare locuri m'au onoratu cu datele ce le

recersemu, Transilvania cu exceptiunea Fagarișului, Sabesului sasescu, 3 dela Orastia, 2 dela Monoru și unulu dela pretoria Siculica au remasu preste totu în passivitate, dela Comlosiu, Zeleu Borosiu, Ineu, Sigetulu Marmatiei, Seleusiu (Nagy Szöllös) Belusin, Bai'a-mare, Pest'a mi-a venit ore câte insinuari, dară unde suntu comitatele Bihorului, Aradului, Timisului, Torontalului, Bichisului, Ciongradului, Carasiului, Cianadului, Satumarului și altele de prin Ungaria, unde este Transilvania și Bucovina, ba unde suntu juristii români din Austro-Ungaria, carii a emigratu preste Carpati cantându-si acolo ocupatiune, de nu voru se auzi vocea provocatoriă a unui român! ce vreați domnilor juristi români! și în cause curatu nationale ve copriunde și ve coplisiesce passivitatea, nu sciti ca aceea nu în toate treburile este folositoare, seu dōra vi-e grētia a ve arată lumei ca sunteți juristi aparatori dreptatei și adevărului, pentru ca ve ciuliti și nu cutediati a ve areță ca sunteți omeni de știința și de capacitate, cugetati dōra ca cu pisic'a în sacu veți prinde sioreculu, o atare onōre totu debuie se o respinga dela sine pentru ca fricosulu de adevăr nu cunoște adevărulu, cine fuge și se ascunde de adevăr nu are dreptate și cine nu are dreptate nu este manumissu!

Deci dară domnilor juristi români din toate ungiunile Austro-Ungariei prolongindu-ve terminulu de insinuare la catalogulu meu alfabeticu pînă ultim'a Decembre 1871 ve rogu fratiesce pentru spriginirea întreprinderii mele. —

Basiliiu Basiot'a.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la școl'a profesională gr. or. româna din comun'a Lapusnicu protopopiatulu Dobrei, cu salariu anualu de 60 fl. v. a. 50 mesori de bucate, quartiru naturalu, și lemne de incalditu, pînă în 14 Decembre st. v. a. c. se escrie concursu.

Doritorii de a ocupă acestu postu suntu avisati a-si tramite recursele lor prevediute cu documentele impicate în „Statutul organicu“ la subscrisulu inspectoratu districtualu de școle pînă în terminulu de susu.

Deva, 24 Novembre 1871.

pentru comitetulu parochialu.

Ioanu Papiu,

protop. și insp. distr. de școle

(1—3)

în tract. Dobrei.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la școl'a tractuala clas'a IV normala, confessională gr. or. româna din ovidulu Sira'a, cu terminu pînă în 14 Decembrie a. c. st. v. care va fi și diu'a alegerei. Emolumentele suntu: 600 fl. v. a. 12 orgii de lemne din cari se va incaldi și școl'a și quartiru liberu. —

Doritorii de a ocupă postulu acest'a suntu avisati

a-si tramite recursele prevediute cu alestatu de botezu și de moralitate, cu testimoniu despre absolvirea preparandiei și de calificatiune, cu testimoniu despre absolvirea claselor reale seu 4 clase gimnasiale, — dară și acelor'a recursuri se voru primi cari au absolvatu 4 clase normale, deca voru documentă desteritatea în propunerea științelor acestor'a, și voru produce testimoniu de calificatiune totu cu eminentie, și cumca pre terenulu scolesctic suntu bine meritati. — Comitetulu protopresb. în Sira'a. —

Sira'a (Világos), la 24 Novembre 1871.

Comitetulu protopresb. alu Siraiei.

Cu scirea și convoirea mea

Ioanu Moldovanu,

(2—3)

inspectoru școlaru.

Concursu.

Pentru postulu unui invetiatioriu la școl'a normala gr. or. în Saliste cu salariu anualu de 200 fl. v. a. și relutu banalu pentru lemne și quartiru de 50 fl. v. a.

Concurentii se tramite suplicele ajustate cum se cade și scrise de mînilor proprii pînă în 20 Decembre a. cur. st. vechiu la subsemnat'a eforia.

Saliste, 28 Novembre 1871.

(2—3)

Eforia școlara.

Edictu.

Acsentie Lascu, carele aprōpe de doi ani, au parasitu cu necredintiă, pre legiuit'a lui socia nascuta Rafira Zacheiu Sōcea, ambii de religiunea gr. or. din satulu Coman'a de susu, — în districtulu Fagarișului, pribegitul barbatu se citeza prin acest'a, că în terminu de unu anu, dela datulu de fatia, sa se presentedie la subscrisulu scaunu protopopescu; căci la din contra, și fără de elu se voru otari cele de lege prescise, la cererea susu mentionatei actōre. —

Fagarișu, 8/20 Octobru 1871.

Forulu matrimonialu gr. or. alu Fagarișului I.

Petru Popescu,

(2—3)

protop.

Edictu.

Susan'a nascuta Dimitrie Susiu de religiunea gr. or. din Vulcanu, care de mai multu tempu a parasitu cu necredintiă pre legiuitulu seu barbatu Georgiu Tataru totu din Vulcanu, se citeza prin acest'a a se infatisia inaintea subscrisului scaunu protopopescu pînă în terminu de unu anu și o di dela datulu de josu, căci altmintrelea, procesulu divorțielu intentatu de barbatulu seu, în contra-i, se va decide și în absentia ei, în sensulu canōnelor s. bisericii.

Zernesti în 1-lea Octobru 1871.

Dela scaunulu protopresbiteralu alu Branului.

I. Metianu,

(3—3)

Protopopu.

„ALBIN'A“

Institutulu de creditu și de economii în Sabiiu.

Fiindu subscrisu întregu capitalulu de actiuni alu Institutului de creditu și de economii „Albin'a, domnii actionari ai numitului institutu suntu rogati, în sensulu condițiunei

1. din publicatiunea noastră dela 1 Augustu a. c.: a respunde în tempu de o luna și rata II de 20%, adeca câte 20 fiorini de actiune seu la domnii reprezentanti ai nostri unde s'a facutu subscrierea, seu și deadreptulu la acestu comitetu în Sabiiu, strad'a marelor Nr. 110.

Sabiiu, 10 Decembre 1871.

Redactoru respundietorin Nicolau Cristea

Editur'a și tipariulu tipografiei archidieceșane.